

Kielituki ja -tietoisuus lukion arjessa

Espoon aikuislukio 9.5.2025
Kiia Hakkala & Sofia Herala

Lukion oppimisen tuen hanke

Helsinki

Ohjelmarunko

Alustus: kielitietoisuus ja antirasismi, käytännön esimerkkejä lukion arjesta (45 min)

Ryhmätehtävä: oman oppiaineen näkökulma (30 min)

Keskustelua ja kysymyksiä (15 min)

Helsinki

Lämmittelytehtävä

Asetu monikielisen opiskelijan asemaan

- Mikä tekstissä estää oppimista? Mitkä sanat voisivat olla vaikeita monikieliselle nuorelle? Mitä muuta tuntematonta/uutta kontekstissa voi olla?

"Louhi, Pohjolan emäntä, Pohjan akka harvahammas,
pian pistihe tupahan, sanovi sanalla tuolla:
"Neityeni nuorempani, lapseni vakavimpani!"

Elias Lönnrot, Kalevala 1835

Lämmittelytehtävä: asetu monikielisen opiskelijan asemaan

Mikä tekstissä estää oppimista? Mitkä sanat voisivat olla vaikeita monikieliselle nuorelle? Mitä muuta tuntematonta/uutta kontekstissa voi olla?

Keskustele parin/ryhmän kanssa. Kirjatkaa ajatuksianne Padlettiin.

"Louhi, Pohjolan emäntä, Pohjan akka harvahammas, pian pistihe tupahan, sanovi sanalla tuolla: "Neityeni nuorempani, lapseni vakavimpani!"

Lähtökohta oli miehiin nähden alisteinen. Maaseudulla naisen osana oli olla emäntä tai piika, eikä naisilla ennen vuotta 1878 ollut samanlaista perintöoikeutta maahan kuin miehillä. Tuota ennen tytär peri Länsi-Suomessa maasta puolet siitä, mitä poika.

Niin sanotussa porvarisammattissa leski saattoi periä miehensä ammatin, mutta menetti sen, mikäli meni uudelleen naimisiin.

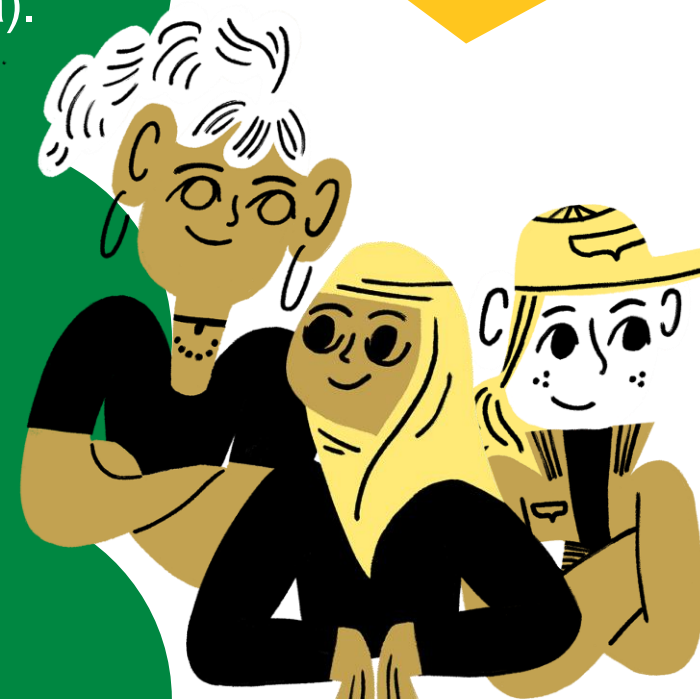
Miksi kaikkea pitäisi pohtia vaivalloisesti, eikö päätöksiä voi tehdä vain fiilispohjalta? Monissa tilanteissahan syvällistä ajattelua ei tarvita: liikennevalojen vaihtuessa tai ovikellon soidessa teemme nopeita ja automaattisia ratkaisuja.

Antirasismi

- Opiskelijoiden kohtaaminen, yksilöllinen kohtelu ja kannustamisen merkitys
 - vaikuttavat pystyvyyteen ja potentiaalin kokemukseen.
- Myönteinen ilmapiiri, jolloin kynnys osallistua on matala kielitaidosta riippumatta (tue omien äidinkielen hyödyntämistä opiskelun tukena)
- Opettajat eivät aina huomioi sitä, että he eivät puhu vain valkoisille ihmisille (tietyt asiat ja teemat voivat koskettaa eri tavalla eri taustoissa olevia ihmisiä).
- Kouluissa uusinnetaan tietynlaista tietoa. On osittain opettajan valinta, ketkä pääsevät tietäjän asemaan, keitä siteerataan ja kenen tutkimusta tuodaan esiin. **Miten moniäänistä ja moninäkökulmaista tieto on?**
- Annammeko opettajina representaatiota myös ei-valkoisille?

”Olen muutakin kuin lisävaiva tai heikosti suomea puhuva”.

Helsinki

**Jokainen opettaja on
kielenopettaja ja
jokainen opiskelija on
monikielinen.**

Helsinki

Kielitietoisuus on

- Kielen merkityksen huomioimista kaikilla osa-alueilla
 - Opetus, oppiminen, arviointi
- Kielten arvostamista
 - Omia kieliä saa ja pitää käyttää!
- Oppilaitoksen kielen käytänteiden tarkastelua
 - Minkälaista kieltä käytämme ja missä tilanteessa?
- Opiskelijoiden kielellisten resurssien havainnointia ja tarkastelua
 - Mitä kieliä opiskelijat osaavat? Mihin kieleen/kieliin heidän identiteettinsä linkittyvät?

Kielitietoisuus ei ole

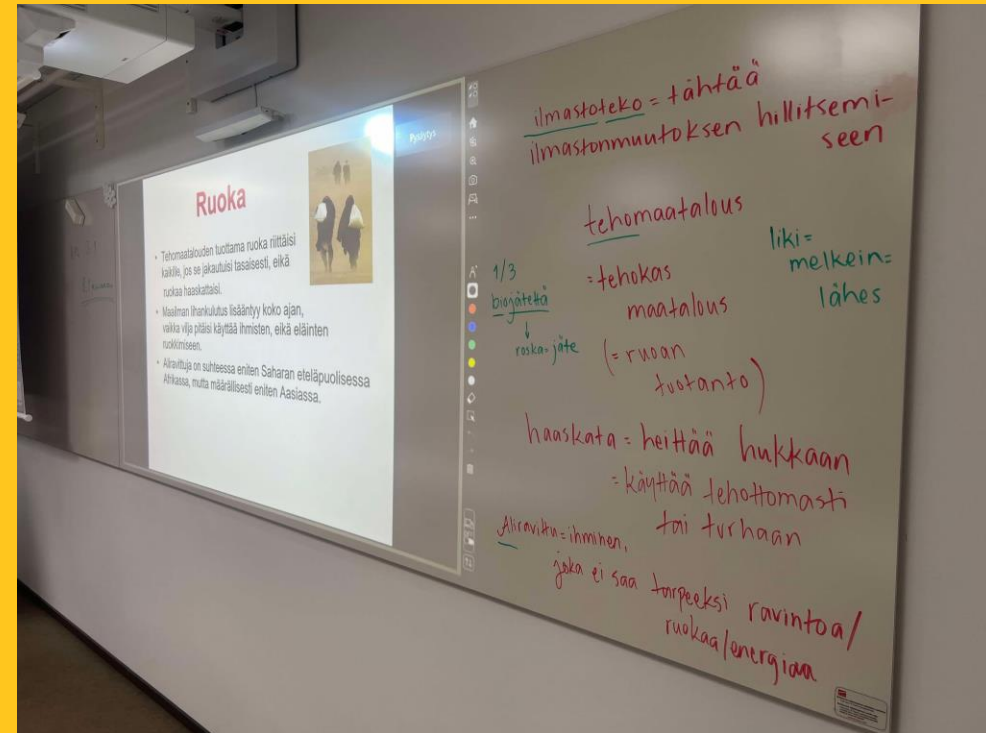
- Sisältöjen karsimista
- Opetuskielen harjoittelun laiminlyöntiä
- S2-opetusta
- Ainoastaan monikielisiä opiskelijoita varten.

Esimerkkejä Heklusta

S2-opettaja reaaliaineiden oppitunneilla läsnä

- Missä oppiaineissa tuki tarpeellisinta?
- Mitkä ovat monikielisen opiskelijan kannalta haastavimmat opintojaksot?
- Onko läsnäolo jatkuvaa vai satunnaista?
- Kenen kanssa yhteisopettajuus toimii? Miten aineenopettaja suhtautuu S2-opettajan läsnäoloon?
- Mikä on S2-opettajan rooli oppitunnilla
 - Onko opettaja läsnä oppitunneilla vai onko hänellä oma pienryhmä?

MAANTIEDE yht. 14 kpl (S2: 3 kpl) *2 kpl

MAANTIEDE (S2): I (75 %), A (25 %)

FILOSOFIA yht. 4 kpl (S2: 3 kpl) *1 kpl

FILOSOFIA (S2): I (25 %), A (75 %)

EV. LUT. USKONTO yht. 5 kpl (S2: 2 kpl) *0 kpl

EV. LUT. USKONTO (S2): A (100 %)

ET yht. 5 kpl (S2: 2 kpl) *0 kpl

ET (S2): B (100 %)

TERVEYSTIETO yht. 46 kpl (S2: 22 kpl) *9 kpl

TERVEYSTIETO (S2): I (32 %), A (36 %), B (23 %), C (5 %), M (5 %)

YHTEISKUNTAOPPI yht. 37 kpl (S2: 14 kpl) *2 kpl

YHTEISKUNTAOPPI (S2): I (14 %), A (50 %), B (36 %)

BIOLOGIA yht. 29 kpl (S2: 12 kpl) *4 kpl

BIOLOGIA (S2): I (17 %), A (50 %), B (25 %), C (8 %)

PSYKOLOGIA yht. 58 kpl (S2: 10 kpl) *0 kpl

PSYKOLOGIA (S2): A (20 %), B (60 %), C (20 %)

HISTORIA yht. 28 kpl (S2 : 5 kpl) *1 kpl

HISTORIA (S2): I (20 %), A (60 %), B (0 %), C (0 %), M (20 %)

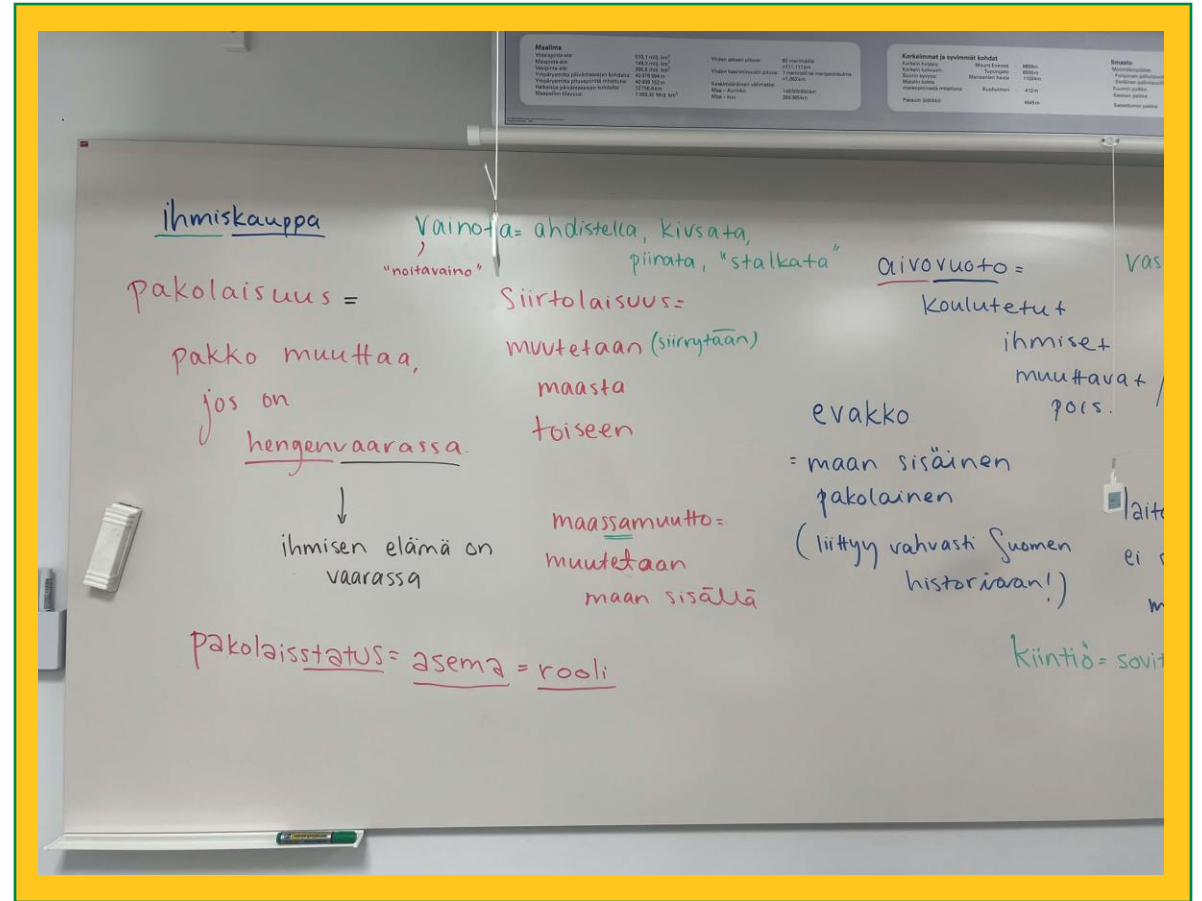
Missä oppiaineissa tuki tarpeellisinta? -> GE, TE, BI

Esimerkkejä Heklusta

Mitä muuta vuoden aikana on tapahtunut?

- **Kielitasotestit S2-opiskelijoille**
 - vuosittainen seuranta, merkinnät Wilmaan
- **S2-tukipaja** (tukiopetus, rästitehtävät, sanalistat)
- **S2-preppauspassi** itsenäisen opiskelun tueksi
- **Sanakirjat** vahvemmin osaksi opiskelua
- Tukea sekä opiskelijoille että opettajille **oppimateriaalien** käyttöön

Kielipedagogina tavoitteenani on ollut tehdä itseni tarpeettomaksi!

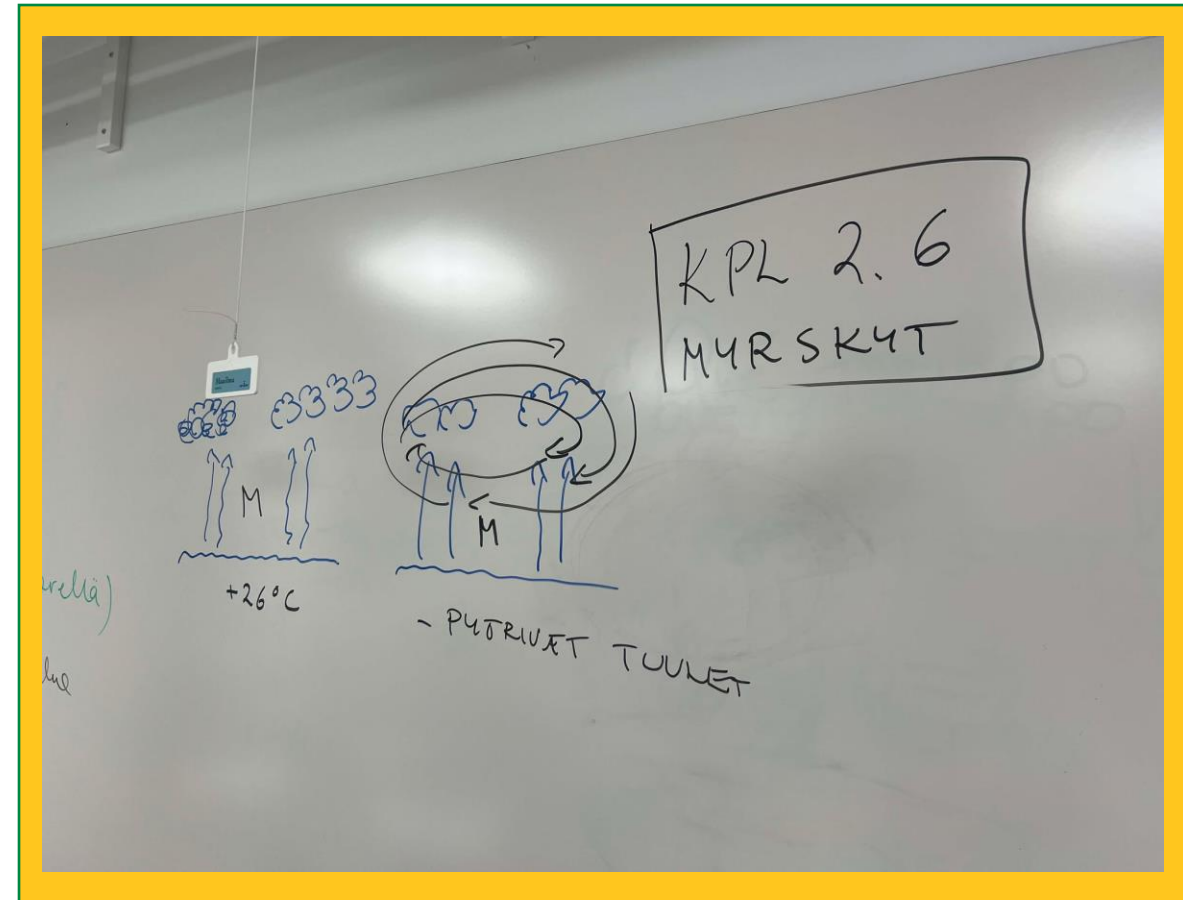
Esimerkkejä Heklusta

"Kokemus on ollut avartava, koska olen S2-opettajan johdolla nopeasti huomannut, millaiset suomen kielen sanat ja käsitteet saattavat olla opiskelijoille vaikeita ja olenkin huomannut kaikilla tunneillani alkaneeni itsekkin selittää enemmän sanoja ja kertoa asioita myös eri sanoin ja selkeämmin.

Vaikka nämä asiat on helppo huomioida opetuksessa, itselläni ei ole ollut huomiokykyä suomen kielen vakeiden sanojen suhteen - suurin kiitos siitä.

Toivon, että S2-opettaja voisi jatkossakin auttaa kielen suhteen opiskelijoita heidän laatiessa esseevastauksia. Lisäksi voisimme käydä oppikirjatekstejä yhdessä läpi ja "haravoida" vaikeita sanoja."

Eeva Lukkala, maantieteen ja biologian lehtori

Esimerkkejä Melusta: Voimala-pilotti ja reaalityki

- Voimala-ryhmä (n. 20 opiskelijaa)
 - Heikko kielitaito (laaja kirjo)
 - Korkea motivaatio ja hyvät opiskelutaidot (toteutui vaihtelevasti)
 - Ei laitteita
- HI02 tai FI01 -opintopaketti
 - Aina kaksi opettajaa (erkkä/S2-ope aineenopettajan lisäksi)
 - Vahvistettu kielellinen tuki
 - Rinnalla OP-opintopaketti (läksyt ja kertaaminen)

Tarkkaa dataa ei ole (vielä) saatavilla, mutta sekä hyvinvointi että oppimistulokset vaikuttavat parantuneen.

Esimerkkejä Melusta: Voimala-pilotti

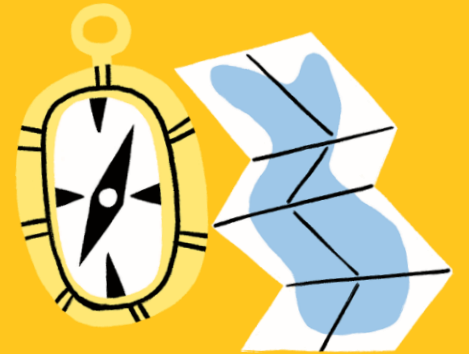
- Haastattelut: opiskelijan omat kielet ja kiinnostus niitä kohtaan
- Kääntäminen: käännössovellusten käyttö ja vahvimman kielen hyödyntäminen
- Reaaliaineiden haastavan sanaston kerääminen: opettajalähtöisyys vs. opiskelijajohtoisuus

Helsinki

Havaintoja

- Kielitaidon tason arvioinnin haasteet
 - Kuka voi arvioida ja miten?
- Mikä on essee?
 - Reaalin esseeohje Kielestä kiinni! -sivustolla
- Kulttuurisidonnaisuus
 - Esim. joulusanasto kielissä
- Yhteistyön merkitys
 - S2-opettaja konsulttina aineenopettajalle ja toisin päin

Keskustelutehtävä: teoriasta käytäntöön?

Keskustellaan aineryhmissä (tai muissa sopivaksi katsomissanne porukoissa) noin 15 min.

Miten voisit kehittää kielitietoista opetusta omassa oppiaineessasi?

Minkälaisia kielitietoisia tehtäviä/toimintatapoja voisit ottaa käyttöön?

Kirjatkaa ajatuksianne ja ideoitanne Padletiin (www.padlet.com/kiia_hakkala/kielituki).

Lukion oppimisen tuen
hankkeessa tuotettua:

[Kielestä kiinni - monikielisen
lukiolaisen survival guide](#)

- Sivustolle on koottu materiaaleja ja vinkkejä lukiolaisille, heidän huoltajilleen sekä opettajille.
- Sivustolta löytyy tehtäviä, koulutusmateriaalia ja linkkejä.
- Sivustolta löytyy reaaliaineiden mallivastauksia ja vinkkejä esseeseen kirjoittamiseen.

Helsinki

Vinkkejä

- Vaihtelu. Pitkät kuuntelujaksot voivat olla monikieliselle oppijalle haastavia. Anna myös toiminnallista tehtävää!
- Visualisointi. Sanat ja ilmiöt hahmottuvat usein paremmin visualisoinnin kautta. Piirrä taululle ja hyödynnä kuvahakua.
- Opetuspuhe. Selkeä kieli, tarkoituksenmukainen toisto ja synonyymien käyttö tukevat oppimista. Painota tärkeitä asioita ja toista.
- Kielet käyttöön. Kaikki kielet ovat oppimisen kieliä. Kannusta opiskelijoita käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä.

*Keskustele, kuuntele ja
kiinnostu! Harva
opiskelija haluaa
epäonnistua.*

Kiitos! Kysyttävää?

Helsinki

Helsinki

**Kasvatus
ja koulutus**